

Міністерство освіти та науки України

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола

Циклова комісія журналістики

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**Оціночні судження в тернопільських онлайн-медіа як проблема
редакторського опрацювання елементів авторського емоційного контенту**

Виконала: студентка 4 курсу,

групи В-41

спеціальності 061 «Журналістика»

Чепіль О. С.

Науковий керівник: Фінклер Ю. Е.

Рецензент: _____

(прізвище та ініціали)

Оцінка _____

АНОТАЦІЯ

Чепіль О. С. Оціночні судження в тернопільських онлайн-медіа як проблема редакторського опрацювання елементів авторського емоційного контенту.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 061 «Журналістика» (ОП «Видавнича справа та редагування»). Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола. Тернопіль, 2023. 41 с.

Дипломна робота присвячена дотриманню журналістських стандартів та правил професійної етики тернопільськими виданнями. Детальна увага приділялася вживанню у новинах оціночних суджень та емоційної лексики. Для успішного досягнення поставленої мети, в теоретичному розділі детально розглянуто стандарти журналістики, описано помилки, що стосуються емоційності, досліджено законодавство України про оціночні судження, з'ясовано поняття про дифамацію та наслідки після використання її у журналістських матеріалах. В Практичному розділі здійснений поглиблений аналіз помилок опрацювання авторського емоційного контенту в онлайн-виданнях Тернополя «0352» та «Файне місто».

Ключові слова: оціночні судження, емоційна лексика, дифамація, журналістські стандарти.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕМОЦІЙНИХ ВИСЛОВІВ ТА ОЦІНОЧНИХ СУДЖЕНЬ ЯК МАНІПУЛЯТИВНИЙ ВПЛИВ ЗМІ	7
1.1 Емоційні вислови як порушення правил журналістських стандартів	7
1.2 Законодавство України про оціночні судження	11
1.3 Проблема сучасних ЗМІ на прикладі оціночних суджень	16
РОЗДІЛ 2 ОЦІНОЧНІ СУДЖЕННЯ ТА ЕМОЦІЙНА ЛЕКСИКА В ТЕРНОПІЛЬСЬКИХ ОНЛАЙН-МЕДІА	22
2.1 Порушення журналістських стандартів у виданні «0352»	22
2.2 Помилки опрацювання авторського емоційного контенту в онлайн-виданні «Файне місто»	26
2.3 Рекомендації щодо вдосконалення редакторського опрацювання оціночних суджень та емоційних висловів	30
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37

ВСТУП

Першочергову функцію, яку мають виконувати ЗМІ для громадськості — це доносити правдиву інформацію. При цьому працівники медіа повинні висвітлювати подію, не маніпулюючи читачами. Зробити висновки, спираючись лише на фактаж, має вже аудиторія самостійно. Тож у новинах неприпустимими є оціночні судження та емоційно забарвлені словосполучення. Наприклад, речення у журналістських матеріалах не можуть складатися з таких слів як: шок, сенсація, в це неможливо повірити. Медіа повинні виступати у ролі спостерігача, але ніколи не можуть бути експертами. Якщо подається власна думка журналіста, то вона обов'язково повинна бути відокремленою від фактичної частини матеріалу. Про це говорить декілька із шести журналістських стандартів: дотримання в інформаційних матеріалах балансу думок та точок зору, відокремлення фактів від коментарів.

Та попри велику кількість журналістських стандартів, рекомендацій та норм професійної етики, місцеві медіа продовжують використовувати оціночні судження як інструмент для привернення уваги читачів та збільшення кількості переглядів. Використовуючи емоційно забарвлену лексику у своїх матеріалах, ЗМІ маніпулюють громадською думкою, щоб згодом звернути її у «потрібне» русло.

Актуальність теми дослідження зумовлена популярністю онлайн-видань й тим, що сучасний журналіст і редактор завжди повинен дотримуватися професійних стандартів та не використовувати оціночні судження й емоційну лексику в матеріалах. На прикладі проаналізованих тернопільських видань, ми спробували донести, що емоційно забарвлені словосполучення чи речення, які не підтвержені фактами – помилки, які доволі часто трапляються в медіасфері.

Мета передбачає дослідити наявність емоційної лексики та оціночних суджень в тернопільських онлайн-медіа, аби звернути увагу журналістів на необхідність дотримання професійних стандартів. А також завдяки прописаним рекомендаціям, підвищити рівень медіаграмотності серед мешканців Тернопільщини.

Визначена мета передбачає розв'язання таких завдань:

1. розглянути новини з точки зору журналістських стандартів;
2. з'ясувати основні вимоги до написання новин;
3. проаналізувати помилки, які пов'язані з використанням оціночних суджень у журналістських матеріалах;
4. охарактеризувати сучасні тернопільські інтернет-видання;
5. розробити рекомендації щодо написання новин в інтернет-ЗМІ.

Об'єкт дослідження: інформаційний сайт Тернополя «0352», тернопільська компанія з виробництва та трансляції медіа «Файне місто».

Предмет дослідження: особливості дотримання журналістських стандартів в онлайн-виданнях.

Методи дослідження. У дослідженні присутній теоретичний метод за допомогою якого ми змогли структурувати та узагальнити інформацію про журналістські стандарти, професійну етику, оціночні судження та емоційні вислови у новинах. Також використали метод спостереження, який дозволив отримати інформацію про специфіку тернопільських онлайн-видань. Метод аналізу допоміг вивчити предмет дослідження, його ознаки та властивості роздільно та в межах єдиного цілого.

Методологічна і теоретична основа роботи. Оціночні судження та використання емоційної лексики в журналістських матеріалах є помилкою, яку доволі часто роблять як малі, так і великі редакції. Така поширена проблема стала предметом зацікавлення знавців. Зокрема, у своїх дослідженнях науковці якнайширше старалися розкрити проблематику використання оціночних суджень та довести, що захопити більшу кількість аудиторії таким способом — це порушення низки журналістських стандартів. Це досліджували: З. Галаджун, Ю. Заїка, О. Мойсеева, А. Титко та інші. Проблематику дотримання журналістських стандартів можна побачити в працях В. Іванова, С. Квіта, А. Москаленка, Т. Приступенко, В. Сердюка тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в аналізі специфіки роботи редактора в сучасних онлайн-медіа та структуруванні основних вимог щодо створення новин, в яких дотримано всіх шести журналістських стандартів.

Практичне значення одержаних результатів при дослідженні даної теми полягає в тому, що матеріали можуть використовуватися в професійній журналістській етиці, а також для викладання таких дисциплін, як «Медіаетика», «Основи журналістської творчості» та «Інтернет-журналістика».

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 41 сторінку, основний текст викладено на 36 сторінках.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕМОЦІЙНИХ ВИСЛОВІВ ТА ОЦІНОЧНИХ СУДЖЕНЬ ЯК МАНІПУЛЯТИВНИЙ ВПЛИВ ЗМІ

1.1 Емоційні вислови як порушення правил журналістських стандартів

Сьогодні засоби масової інформації — це джерело не лише комунікації, але ще й пропаганди та агітації. В умовах постійного розвитку та використання інформаційно-комунікаційних технологій, засоби масової інформації доволі активно та швидко розвиваються. Проте попри інтенсивний розвиток науки та техніки, журналістика все одно залишається одним із найважливіших інструментів, які впливають на соціум, формування громадської думки, економіки, політики чи навіть держави загалом.

Громадська думка — це вияв масової свідомості, схоже сприйняття та розуміння певною групою людей процесів, осіб, явищ чи подій. Також під цим терміном варто розуміти позицію, яку підтримує велика частина осіб стосовно значущих для них проблем чи фактів. З кожним роком в Україні все збільшується вплив засобів масової інформації на суспільство, тим самим створюючи в нього певну громадську думку. Цей вплив може бути як позитивним, тобто він формує волю громадян, так і негативним, адже від того, як ЗМІ припідносять ту чи іншу інформацію, залежить не лише свідомість, але й вчинки великих груп людей. Відтак, всім працівникам медіа важливо бути свідомими та совісними щодо своїх журналістських матеріалів, адже кожен журналіст та редактор несе відповідальність не лише перед своїми читачами чи глядачами, а й всією громадськістю.

Для того, аби засоби масової комунікації могли правильно та коректно подавати інформацію суспільству, варто керуватися нормами журналістської етики та журналістськими стандартами. В разі їх недотримання відбувається професійна деформація. Першим та одним із найбільших міжнародних професійних журналістських стандартів є Декларація принципів поведінки журналістів. Її прийнято ще у 1954 році, а затверджено у 1986 році. Декларацію проголосили стандартом тих, хто займається збиранням, передачею, коментуванням,

розповсюдженням та висвітленням новин. В Декларації присутні декілька основних принципів діяльності ЗМІ:

- суспільство має право на правду, що потрібно поважати;
- журналіст не має права подавати інформацію, яка не підтверджена фактами чи ґрунтується на суб'єктивному баченні працівника медіа;
- журналіст повинен застосовувати лише чесні методи для того, аби сфотографувати, дістати документи тощо;
- при неточній інформації, яка вже була опублікована, редакція має робити все можливе, аби виправити помилку;
- обов'язок журналіста — зберігання професійної таємниці щодо джерела інформації, яка була отримана конфіденційно;
- журналіст повинен уникати інформації, яка ґрунтується на дискримінації. Це може бути пов'язано з расою людей, їх сексуальною орієнтацією, політичними чи релігійними поглядами та інше.

Крім міжнародних, українські медіа дотримуються своїх журналістських стандартів. Вони визнаються великою кількістю впливових медійних організацій. Таких загальноприйнятих стандартів є шість, які формуються на засадах світових засобах масової інформації: Бі-Бі-Сі, Дойче Велле, Ротейс та Франс-Прес. До них входять:

1. Баланс думок, точок зору;
2. Оперативність;
3. Достовірність;
4. Відокремлення фактів від коментарів;
5. Точність;
6. Повнота.

Звернемо увагу на два стандарти з шести, а саме на баланс думок, точок зору та відокремлення фактів від коментарів. Працівники медіа найчастіше допускають помилки, порушуючи саме ці два правила.

Дотримання балансу думок і точок зору. Цей стандарт вимагає, аби в журналістському матеріалі була подана думка всіх причетних до ситуації сторін

конфлікту. Наталія Стеблина дала пояснення, як досягається баланс думок в журналістських матеріалах. До прикладу: «чітко викладені позиції всіх, без винятку, сторін конфлікту» [20, с. 45]. Проте сучасному суспільству недостатньо лише подавати позицію сторін конфлікту. Журналіст повинен аналізувати кожную думку та обов'язково перевіряти аргументи конфліктних сторін. Якщо ЗМІ працюють над матеріалом, де є декілька різних позицій, важливо надати незалежного експерта, який особисто не причетний до конфлікту, але вільно володіє інформацією, яка може бути корисною в даній темі. Лише дотримання цього правила зможе зробити матеріал всебічним та правдивим. Журналіст не повинен абсолютно ніяк схилитись до тієї чи іншої сторони та не підтримувати у матеріалі чийсь позицію, а виступати лише спостерігачем.

Журналіст, як і кожна свідомо людина, має своє бачення та погляди, проте він не повинен нав'язувати їх у своїх матеріалах. Іноді журналіст стикається з особистими суперечностями, адже бувають події, про які працівник медіа вже має чітко сформовану позицію. В таких випадках доволі важко видати збалансований матеріал. Також особа, яка займається розповсюдженням інформації, має вказати навіть ті факти чи думки, які не збігаються з особистими. У висвітленні конфліктів саме незалежність дозволить журналісту відверто розповісти про ситуацію, а іноді навіть притягти до відповідальності впливових чи посадових осіб. В. О. Жадько у своїй науковій праці пояснив, що «незалежність — дуже важливий чинник для демократичної преси, бо без нього не можливі ні свобода, ні гласність» [6, с. 78]. ЗМІ мають створювати рівні умови героям конфлікту для того, аби вони належним чином висловили свою позицію щодо конкретної ситуації. Для журналіста однакової важливості повинні бути як офіційні, так і неофіційні інформаційні джерела.

В новинних сайтах подавати позицію конфлікту можна не в одному матеріалі, а в різних. Так зберігатиметься й оперативність. Також в інтернет-ЗМІ прохання про надання та коментування своєї позиції однієї зі сторін конфлікту повинне бути до того, як висвітлення конкретної ситуації було опубліковане на сайті.

Відокремлення фактів від коментарів. В новинах журналіст в жодному разі не повинен особисто коментувати матеріал, а лише подавати читачам чи глядачам факти, думки експертів та погляди учасників події чи конфлікту. Працівник медіа повинен бути максимально незаангажований та не висловлювати власних думок чи поглядів. Судження, факти та припущення потрібно розмежовувати та чітко відокремлювати й вказувати авторів висловлених думок. В новинних матеріалах також є неприпустимими оціночні судження, адже вони не містять фактів, які можна підтвердити чи спростувати. За порушення поданого стандарту можна вважати думку експерта чи журналіста, яка чітко не відокремлена та подана у матеріалі як факт. Грубою помилкою є також заголовки, які не відповідають змісту та містять оціночні судження.

В контексті цього стандарту, неприпустимим є вживання емоційно забарвлених слів чи словосполучень, таких як: «шок», «сенсація», «скандальний», «в це неможливо повірити». Також при подачі інформації в новинному матеріалі, журналісти часто вдаються до перебільшення, що можна вважати перекручуванням фактів. Оскільки працівники медіасфери несуть відповідальність перед великими масами людей, вони повинні бути максимально об'єктивними та мають писати те, що було реально, а не вдаватися до гіперболізації або прикрашання події чи особи.

Журналіст не повинен зловживати емоційними висловами. Проте, таких матеріалів у ЗМІ, які можуть призвести навіть до травми читачів, стає все більше. Деякі працівники медіа свідомо використовують маніпуляцію з емоціями для того, аби збільшити кількість переглядів, налаштувати читачів позитивно чи негативно по відношенні до певної події чи особи. Медіапростір України та Тернополя, зокрема, перенасичений засобами емоційного впливу та це вважається вже звичною практикою. До прикладу, часто навіть в новинних заголовках вживають такі словосполучення як «підкуплені судді», «знахабнілий продавець», «криваве вбивство», «злочинний протест», «п'яна наркоманка», «добросовісний діяч», «вражаючі короваї», «найкращий дизайнер» та сотні інших. Читачі ще не дізнались в чому справа, але вже мають певне уявлення про героя матеріалу.

Громадськість все частіше сприймає та реагує не лише на факти, а й на емоційність у новинах. В цьому немає проблеми, якщо журналісти підходять до цього раціонально. Наприклад, в заголовках не можна писати речі, що не відповідають змісту новини та використовувати емоційні слова, що «притягують» читачів. Журналісти повинні розуміти, що підходити до цього питання варто зі здоровим глуздом, адже перегнувши палку, можна втратити довіру або навіть наразитися на судовий позов. Емоційні слова чи вислови у новинних матеріалах є помилкою, адже аудиторія повинна сама дійти до висновку, який має ґрунтуватись лише на фактах та не бути підкріпленим яскраво забарвленими словами. Емоційно упереджені новини можна розрізнити за декількома ознаками: в читача починається тривога, журналіст розповідає про надзвичайно радісні речі, або навпаки максимально жахливі, текст перенасичений епітетами та іншими словами, які підкреслюють певні риси.

Працівники медіа обирають емоційний вплив, адже він набагато ефективніший, ніж раціональний. Бачачи постійні та часті порушення працівників ЗМІ, комісія з журналістської етики також оприлюднила поради для журналістів та редакцій, аби ті дотримувались журналістського стандарту про відокремлення фактів від коментарів [26].

- Використання оціночних суджень в аналітичних та публіцистичних жанрах не розцінюється як порушення. В інформаційних це груба помилка. Проте всюди оціночні судження повинні будуватися виключно на фактах, а журналісти мають дотримуватися етичного кодексу;

- Якщо журналіст розпочинає досліджувати тему, яка є резонансною та має попит у суспільстві, варто подавати нові погляди та факти;

- Потрібно уникати фактів, що можуть викликати страх чи тривогу. В таких матеріалах не потрібно використовувати емоційну лексику та давати власну оцінку;

- Всім працівникам медіа необхідно аналізувати матеріал з точки зору дотримання журналістських стандартів та Кодексу етики.

1.2 Законодавство України про оціночні судження

В журналістських матеріалах дедалі частіше зустрічаються оціночні судження, що є неправильно згідно з журналістськими стандартами та правилами професійної етики, які розглядалися нами раніше. Такими судженнями є, за винятком наклепу, критика певної особи чи груп людей, оцінка їх дій, що є суб'єктивним баченням. В них немає фактичного матеріалу. З цього випливає, що оціночні судження не можна ні підтвердити, ні спростувати. В окремих випадках суб'єктивні вислови журналіста можна вважати й за використання емоційних епітетів, сатири, алегорій та перебільшення, тобто гіпербол. Іноді зустрічаються позитивні суб'єктивні вислови, які теж не рекомендовано використовувати: «шедевральний торт», «креативні майстрині», «оригінальний підхід» тощо. Але трапляються й випадки, коли герої журналістських матеріалів звертаються зі зверненнями до суду України через оціночні судження, адже ті їх ображають.

Проте, чинне законодавство не має права притягнути до відповідальності працівників ЗМІ щодо використання оціночних суджень, адже це лише суб'єктивне бачення журналіста. Про це йдеться в частині 1, 2 статті 30 Закону «Про інформацію» [24]. Тобто журналісти та цілі редакції за використання оціночних суджень не можуть притягуватись до юридичної відповідальності. Вони додатково захищені нормами українського законодавства. В Україні є низка рішень судів, де оспорювана інформація автоматично стає оціночним судженням, за яке не передбачається відповідальності.

Проте це не дає права працівникам медіа зловживати оціночними судженнями. Адже якщо заявник вважає, що суб'єктивні твердження, які були використані у матеріалі, принижують його, він в праві використати наданим законодавством правом на відповідь. Крім цього, особа може розтлумачити справу в тому ж ЗМІ, яке образило заявника, для того, аби по-іншому оцінити та пояснити оприлюднені раніше редакцією судження. Про це також йдеться у статті 30 Закону «Про інформацію».

Навіть попри те, що використання оціночних суджень є забороненими журналістськими стандартами, у рішенні Європейського суду з прав людини з 1986 року в справі Лінгеса, вважається, що одним із фундаментів демократичної

громадськості є вільне висловлення особистих поглядів. Згідно з рішенням суду встановили, що здійснення цієї свободи, може відбуватись і в не нейтральній формі. Тобто такі судження можуть викликати навіть обурення тих осіб, яких це стосується. Але та оцінка, яка містить некоректну чи лайливу лексику, в журналістських матеріалах є забороненою та неприпустимою. Для того, аби розрізнити різновиди оціночних суджень, виділяють певні групи слів, які ображаються особистість конкретної людини чи групи людей:

- вирази та слова нецензурного характеру, які дають негативну оцінку особі;
- судження, які позначають антигромадську позицію;
- неологістичні утворення: «комуняки» та ін.;
- слова, що можуть натякати на нетрадиційну орієнтацію особи;
- слова, що оцінюють особисті якості людини. Такими словами можуть бути: «огидник», «нікчема», «паскуда», «ідіот», «стерво» та багато інших;
- слова, які вказують на поганий характер особи за допомогою зоосемантичних метафор: «собака», «свиня», «корова», «пацюк», «курка», «лисиця», «козел» тощо;
- слова-порівняння з відомими особами, які славляться своєю поганою репутацією чи негативними якостями;
- дієслова з прямим негативним значенням чи осудливою оцінкою.

Якщо думку, яка є повністю суб'єктивною, журналіст висловив в образливій або непристойній формі, то працівник медіа в певних ситуаціях зобов'язаний завдану моральну шкоду відшкодувати. Це відбувається тоді, коли оціночне судження журналіста забруднює ділову репутацію, честь та гідність конкретної людини.

Проте суд повинен чітко відокремлювати оціночні судження та факти. Розрізнити подані два поняття вкрай важко. Відмінності в них в тому, що перевірити факти можливо, а оціночні судження ні спростуванню, ні підтвердженню не підлягають. Також юридичної відповідальності за використання оціночних суджень особа не понесе, а за неправдиві факти – понесе.

Для того, аби розрізнити ці два поняття необхідно звертати увагу на обставини та загальний тон зауважень. Це є важливими, адже твердження про питання, які мають суспільний інтерес, є оціночними судженнями, але ніяк не фактичним матеріалом.

В контексті неправдивої фактичної інформації варто згадати про «дифамацію». Це термін, який у великій кількості країн світу закріплений в законодавстві, означає публікацію неправдивої інформації, яка шкодить діловій репутації, принижує честь та гідність особи. В більшій кількості держав дифамація карається кримінальною відповідальністю. Проте велика частина представників великих організацій стверджують, що такі обмеження свободи вираження є невірними, а закони, які передбачають будь-яку відповідальність, мають бути скасовані. Комітет ООН з прав людини також порекомендував країнам провести реформи щодо кримінальної відповідальності за дифамацію.

Парламентська Асамблея Ради Європи зобов'язала ЗМІ України дотримуватися ряду обов'язків щодо дотримання стандартів, які стосуються використання дифамації. Такі норми покладені в Рекомендаціях №1513 від 2001 року. Судова практика України щодо компенсації моральної шкоди за використання дифамації працівниками ЗМІ є розлогою. Концептуальні підходи щодо дифамації викладено в Постанові Пленуму Верховного Суду України під номером 4 від 31.03.1995. В разі оприлюднення інформації, яка порушує честь та гідність особи, відповідати за поширення буде автор цього матеріалу, а також власник вебсайту.

Захист честі та репутації особи найкраще врегульовано у США. Натомість в Україні немає загального закону який би визначав та регулював судовий процес, який стосувався б дифамації. Та все ж, якщо журналіст поширив недостовірну фактичну інформацію, його можливо буде притягнуто до цивільно-правової відповідальності. А за поширення неправдивих чуток, які можуть викликати паніку в суспільстві, до працівника медіа може застосовуватися адміністративна відповідальність. Вона тягне за собою накладення штрафу в розмірі від 170 гривень до 255 гривень або виправні роботи протягом одного місяця з

відрахуванням 20% заробітку відповідно до статті 1731 Кодексу України про адміністративні порушення.

Людина, яка стверджує, що їй завдали матеріальної шкоди через поширення неправдивої інформації повинна довести в суді, що така шкода справді була. Щодо моральної шкоди, то розмір грошової компенсації прямо залежить від ситуації та від розміру завданої шкоди.

Для того, аби працівники медіа чи редакції змогли відстояти свою правоту в суді, використовується чотири види захисту для журналістів. Мітчел Стівенс стверджує: «Розуміння їх — кращий спосіб усвідомити, що є дозволим, а що ні» [27, с. 390]. Види захисту:

– Правда. Саме правда у суді є найкращим виправданням. Якщо редакція зможе довести правдивість тверджень, які були використані у журналістському матеріалі, то вони виграють суд. Практично всіх звинувачень можна уникнути, якщо писати лише з перевірених джерел чи навіть із задокументованих фактів. Саме тоді журналіст зможе себе стовідсотково захистити. Навіть ненавмисне висвітлення неправдивої інформації, може бути причиною для звернення до суду особи, якої торкається оприлюднений матеріал. Випадкова помилка в імені людини, яку журналіст назвав вбивцею/злочинцем/шахраєм, теж може служити підставою для заяви в суд людиною, чиє ім'я й прізвище вказали у матеріалі. В таких випадках медіа не зможуть довести своєї правоти. Якщо ж редакція все-таки допустила помилку, варто чим швидше спростувати інформацію та просити вибачення перед особою, яку звинуватили, а також перед своєю аудиторією.

– Привілей. Журналіст відповідає за всю оприлюднену інформацію у своєму матеріалі, навіть якщо це синхрон одного з героїв сюжету. Репортер повинен перевіряти кожне слово чи обвинувачення людини, в тому ж числі надруковані цитати. Потрібно подавати й обвинувачувальні твердження, навіть якщо вони необґрунтовані. Також привілей надаються й щодо законодавчих та адміністративних справ. До прикладу, якщо голова обласної військової адміністрації назвав Президента «зрадником», то журналісти мають повне право

оприлюднити цю інформацію, незалежно від того була вона сказана на офіційному засіданні, на іншій публічній зустрічі чи на брифінгу. Вказуючи цю інформацію, редакція не понесе відповідальності за слова голови ОВА.

– Професійний відгук. Як згадувалося раніше, журналісти повинні чітко перевіряти та контролювати інформацію, яку говорить спікер. Але в новинному матеріалі може допускатися думка фахівця щодо його профільної теми. Суди кілька років тому було відокремлено професійні критикування, з яких знімаються обвинувачення. Проте в таких випадках журналіст повинен оприлюднювати дане твердження лише як суб'єктивне бачення критикувальника, а не як факт.

– Правило «Times». Суд надав репортерам таке правило для того, аби не обмежувати професійну діяльність. Суть цього правила полягає в тому, що дифамаційні твердження, які стосуються відомих осіб та їхньої поведінки чи діяльності, захищаються законом. Мається на увазі, що журналіст може оприлюднювати інформацію певної особи, яка звинувачує іншу публічну людину. Навіть якщо виявиться, що наклеп спікера був безпідставний, редакція відповідальності за це не понесе. Проте є винятки: якщо медіа знали, що дифамаційне твердження є неправдивим, або байдуже поставились до його правдивості й все одно висвітлили, тоді обвинувачення суду не уникнути.

1.3 Проблема сучасних ЗМІ на прикладі оціночних суджень

Журналістика є невіддільною частиною сучасного суспільства. Проте дедалі частіше громадськість хоче бачити не лише суху констатацію фактів, а і їх професійний аналіз. Зробити це практично неможливо без суб'єктивної думки та втручання в матеріал журналіста. За часту таке явище називають журналістикою думок, де працівник медіа може подавати в матеріалі свою точку зору щодо конкретної події чи особи. Але така популярність допускається лише в певних видах журналістики, тобто в авторських програмах чи публіцистичних статтях. Та навіть тут кожна думка автора має бути відділеною від фактів та чітко позначеною словосполученнями «я вважаю», «на мою думку» тощо. Це важливо, адже аудиторія повинна розуміти, що це лише оціночне судження журналіста, яке не може замінити факти. Не оцінюючи подію чи особу, працівник медіа доносить до

читачів чи глядачів факти, думки експертів та думки людей, що причетні до події. Погляди таких осіб також варто відокремлювати. В деяких випадках їх подають прямою мовою, або ж і непрямою, вказавши «на думку», «за словами» та представити людину, яка це стверджує.

Іноді цілі редакції нехтують нормами професійної етики та можуть використовувати низку оціночних суджень, перекичувати факти, вдаватися до наклепу чи розповсюджувати ворожнечу, що є недопустимим в професійній діяльності журналіста.

Оціночні судження — це слова, сполучення чи навіть цілі речення, які не містять фактичних даних. Проте такі судження варто відрізнити від наклепу чи образи честі й гідності людини. Також оціночні судження не можуть бути спростовані та підтверджені, оскільки, як згадувалося раніше, в них відсутні факти. За використання в журналістських матеріалах оціночних суджень працівники медіа відповідальності не понесуть відповідно до ч. 1, 2 ст. 30 Закону «Про інформацію».

Журналіст, як і кожна людина має право на повну свободу слова та може розповсюджувати свої думки, погляди, критикування тощо. В п. 1 Кодексу етики журналіста вказано, що вільні висловлювання є важливою та невіддільною частиною професії працівника медіа. Проте таке твердження не може звільняти журналіста від дотримання правил етики та інших професійних стандартів. Це означає, що в новинах автор не має поширювати неупереджену інформацію чи необґрунтовані звинувачення. Також не допустимим є використання оціночних суджень, які побудовані на неперевірених фактах. За кожне судження журналіст та редакція буде нести відповідальність перед громадськістю першочергово. Головне правило у використанні оцінки – це відокремлення її від фактичного матеріалу. Також в новинах журналіст повинен утримуватися від власних оцінок, а подавати думки лише експертів або осіб, які причетні до події.

Залежно від спрямованості, оціночні судження поділяють на три типи:

– об'єктивні судження, тобто ті, які ґрунтуються на фактичному матеріалі, або ж на події, яка дійсно відбулася. Будь-яке відтворення цієї події в

ЗМІ є доказом, що це правда. Фактичне оціночне судження може проявлятися у суб'єктивному коментуванні події працівником медіа, експертів чи інших причетних осіб. Проте варто пам'ятати, що така думка повинна бути обов'язково відділена від фактичного матеріалу;

- суб'єктивна думка, яку розділяє велика частина громадськості. Такі судження не належать конкретній людині, але вони відображають сприйняття фактичного матеріалу, його аналіз та ставлення до нього лише індивідуально;

- теоретичні оціночні судження. Такі твердження можуть базуватися на досвіді суспільства, який отримали протягом кількох десятиліть років.

Часто журналісти вдаються до використання першого типу оціночних суджень. Проте дедалі частіше трапляється використання суб'єктивних думок лише для того, аби привернути увагу своїх читачів, збільшити перегляди або безпідставно розкритикувати чи навпаки возвеличити конкретну особу, подію задля власних цілей. Такі судження практично завжди містять в собі ряд алегорій, сатири чи гіпербол. Іноді редакції вдаються до використання оціночних суджень, аби маніпулювати аудиторією, порушуючи професійні стандарти та кодекси журналістики. Такі маніпуляції найчастіше спрацьовують в заголовках. Суспільство перевантажене новинною стрічкою, тому частина людей читає лише заголовки останніх подій. У такому випадку редакції користуються оціночними судженнями для того, аби сформувані позитивну чи негативну думку лише за заголовком. Ознакою непрофесійності та нечесності ЗМІ є надмірна кількість епітетів, емоційно забарвлених слів та перебільшення.

Маніпулятивний заголовок можна відрізнити за такими ознаками:

- слово чи словосполучення написані великими літерами;
- новини розповідають про дуже хорошу подію або навпаки про щось катастрофічне. Це може стосуватись як події, так і конкретної особи;

- в заголовку використані словосполучення, такі як: «в це неможливо повірити», «шок!», «сенсація», «увага всім!», «стало відомо» тощо.

Використання емоційних слів, оціночних суджень чи гіпербол є помилкою не лише у заголовках, а й в основному тексті новини. Найчастіше оціночні

судження трапляються в подієвих матеріалах, адже працівники ЗМІ використовують власні думки й погляди, розповідаючи аудиторії про подію. Часто особисті судження журналіста не підтверджені фактичним матеріалом й відповідно не є правдивими й правильними. В таких випадках часто трапляються необґрунтовані висновки або припущення щодо події, які теж не підтверджені фактами. Подаючи своїм глядачам чи читачам інформацію про подію автор може вдаватися до применшення чи навпаки перебільшувати значущість задля власних інтересів. Оціночні судження також не рідко трапляються й тоді, коли йдеться про конкретну особу. Журналісти можуть використовувати й емоційну лексику, яка може бути як позитивною, так і негативною. Часто зустрічаємо в матеріалах осуд людини, або ж звинувачення тоді, коли це не підтверджений факт. Це трапляється через конкретні вчинки особи, в яких вони виступають лише підозрюваними, але остаточно не є «вбивцями», «кривдниками», «наркоманами» тощо. Також часто засоби масової інформації порушують правила журналістської етики та кодекси журналістики, використовуючи словосполучення «на щастя», «на жаль», «шкода» та інше.

Виходячи з цього, оціночні судження аналізуються з кількох позицій. По-перше, це критика, тобто вміння журналіста дати критичну оцінку події, явищу, особі чи будь-якій іншій суспільно важливій темі. Критика це також суб'єктивний елемент, проте вона ґрунтується на доказах й має мету переконати інших та змусити їх думати аналогічно автору матеріалу. Але зазвичай статті, в яких присутня критика, громадськість читає для того, аби ознайомитися з культурною темою, подискутувати тощо. Якщо журналіст доносить свої думки через критику, то головним завданням для нього є використання лише чесних та вірних суджень. По-друге, оціночні судження ототожнюють з думками, роздумами та припущеннями. Такий варіант суб'єктивних поглядів в новинах припустимий лише тоді, якщо вони чітко відокремлені від основного тексту, який містить фактичний матеріал. Є цілком доцільним використовувати та подавати особисту думку, якщо вона обґрунтована та базується на підтверджених й правдивих фактах. З оцінкою дій ситуація аналогічна. Якщо працівник медіа у матеріалі чи

дослідженні не лише розкритикує, оцінивши дії конкретної особи, її професійну діяльність чи вчинки, а ще дасть читачам чи глядачам пояснення своєї позиції та докази, тоді використання такого виду оціночних суджень теж є допустимим. Четверта позиція, з якої можна аналізувати оціночні судження в журналістиці - це слова чи словосполучення, які не мають в собі фактичного матеріалу та базуються не на фактах. В цьому випадку часто використовують сатиру, алегорію, перебільшення та ряд інших мовних засобів.

Попри те, що у 2021 році Комісія з журналістської етики заявила, що працівники ЗМІ не повинні зловживати оціночними судженнями у своїх журналістських матеріалах, все-таки дозволяється їх використання у конкретних випадках. Опублікувати власну оцінку журналіст може в трьох варіантах:

- загальновідомі факти, тобто ті, про які відомо великому колу суспільства. Такі факти не потребують, аби журналіст доказував їх правдивість, адже об'єктивність очевидна. Проте у своїх матеріалах працівник медіа зобов'язаний вказати про наявність такого факту;

- висловлювання, яке підтвердження будь-яким джерелом. Якщо журналіст в матеріалі висловить особисту думку, проте аргументує її та дасть підтвердження, тоді використання такого оціночного судження в новині є допустимим. Крім цього, висловлювання, яке буде підтверджене ще додатковим джерелом, аудиторії краще запам'ятається та не заставить сумніватися;

- посилання на незалежне дослідження. Якщо журналіст висловив у новині думку, проте послався на дослідження по цій темі, автоматично він знімає з себе відповідальність. Проте важливо використовувати лише перевірені факти та посилання на правдиві дослідження.

Отже, оціночні судження та емоційні словосполучення не повинні траплятися в журналістських матеріалах, адже це є порушенням Кодексу журналістської етики. Емоційні словосполучення можуть травмувати читачів чи глядачів, а оціночні судження скласти хибне уявлення про подію чи конкретну особу. Для того, аби не порушувати професійні стандарти, комісія з журналістської етики, інститут масової інформації розробили відповідні

рекомендації. Також декілька основних принципів діяльності ЗМІ присутні в Декларації принципів поведінки журналістів. Всіх офіційних стандартів, рекомендацій та порад працівники медіа зобов'язані дотримуватися, оскільки вони несуть відповідальність перед великими колами громадськості та цілим суспільством.

РОЗДІЛ 2 ОЦІНОЧНІ СУДЖЕННЯ ТА ЕМОЦІЙНА ЛЕКСИКА В ТЕРНОПІЛЬСЬКИХ ОНЛАЙН-МЕДІА

2.1 Порухення журналістських стандартів у виданні «0352»

Особа, яка працює в медіа повинна розуміти всю відповідальність цієї професії. Для журналістів розроблено велику кількість професійних стандартів та рекомендацій. Проте, ЗМІ доволі часто нехтують такими правилами та у велику частину журналістських матеріалів додають емоційно забарвлену лексику, оціночні судження, присутня дифамація та немає балансу думок. Така ситуація стосується й онлайн-видання Тернополя «0352».

Сайт 0352.ua — один із найперших інформаційних сайтів Тернопільщини. Редакція заявляє, що вони працюють точно, об'єктивно та оперативно. Спеціалізуються на різножанрових матеріалах: спорт, культура, політика, суспільство, кримінал тощо. Аби дослідити порушення журналістських стандартів у виданні «0352» ми обрали новини випущені у світ протягом 01.03.2023-15.03.2023.

Одне з найчастіших порушень це вживання емоційної лексики, яка може завдати моральної шкоди читачам чи глядачам й маніпулювати ними. Відтак новина, що була оприлюднена 1 березня, про те, як Віктор Павлік збрив брови містить одразу кілька порушень. В матеріалі вжито такі словосполучення: «курйозна ситуація», «дівчата якщо би бачили — бігли подалі», «старість — не радість». Вживання цих слів є недоречним в такому консервативному виді журналістики, як новини.

В заголовку наступного матеріалу сайту «0352» присутня емоційна маніпуляція, яка може ввести в когнітивний дисонанс читачів. «Виглядає, що Бог не чує молитов...» [2]. Такий заголовок спричиняє ще більше занепокоєння людей. І лише після прочитання тексту новини стає зрозумілим, що контекст цього речення є дещо іншим.

В новині про виявлення сказу на Тернопільщині, вжили також емоційно забарвлену лексику, яка може травмувати читачів. Редакція замість назви хвороби

написала «люта недуга», чого робити було не варто. Проте в основному тексті новини порушень журналістських стандартів не виявлено.

В матеріалі сайту «0352» про перехід чоловіка на бік ворогів присутні порушення, які стосуються вживання слова «сепаратист». Тема війни в журналістиці повинна бути не травмуючою та правдивою. По-перше, використання такого слова нагнітає атмосферу, чого робити не можна. По-друге, підтверженого факту переходу на сторону росіян немає, адже чоловік лише підозрюється у скоєнні порушення. Працівники медіа мають перевіряти всі факти про які вони пишуть та дотримуватися другого журналістського стандарту про достовірність.

Відповідно до стандарту про відокремлення фактів від коментарів, є неприпустимим вживання емоційно забарвлених слів, таких як «сенсація» чи «приголомшив». Проте сайт «0352», не дотримавшись правила, у заголовку новини про курс валют використав ці два слова. Наступне порушення журналістських стандартів пов'язане з емоційними словами. Так, заголовок новини «Зворушлива історія українського пілота змушує стискатися серце» [13] містить в собі кілька таких слів. Використання епітетів в новинах є неправильним. Слово «зворушлива» вжито для привернення більшої уваги читачів. Медіа часто вдаються до використання таких емоційно забарвлених слів через високу конкуренцію. В даному матеріалі також є словосполучення «змушує стискатися серце», використання якого є недоречним. Після прочитання матеріалу читач сам має зрозуміти свої емоції, проте журналіст не повинен підштовхувати до них, а вказувати лише на факти.

Наступна новина, яка має ряд порушень, як в заголовку, так і в основному тексті про несплату кредитів українцями. Відтак у словосполученні «загрозливо зросла кількість несплачених кредитів» [35] журналісти сайту «0352» не дотримались стандарту про відокремлення фактів від коментарів, тобто вжили яскраво забарвлені слова. Також осіб, що стали неплатоспроможними редакція називає «несумлінними позичальниками», що теж є непрофесійним у журналістиці.

На сайті «0352» часто зустрічаються порушення в матеріалах про погодні умови. Відтак заголовок наступного тексту містить в собі велику кількість порушень: «Жахливий снігопад хлине на ці області України, крижаний дощ литиме тижнями»: синоптики про холод і березень [34]. Словосполучення «жахливий снігопад» є грубою помилкою, адже через емоційні слова вводить читачів в оману. Жодного факту снігопадів в основному тексті новини не виявлено, тому це — маніпуляція з боку редакції сайту. Така ж ситуація з «крижаним дощем». Вказано лише про те, що, ймовірно, дощ йтиме більше ніж тиждень, проте він жодним чином не є крижаним. Такий заголовок оприлюднений лише з метою заохотити читачів відкрити текст новини. Сайт «0352» знехтував професійним стандартом про відокремлення фактів від коментарів, в якому йдеться й про підміну фактів емоціями та про маніпулятивні заголовки. Наступне журналістське порушення знову стосується новини про погоду. Про «шалений снігопад» повідомили на сайті «0352» 2 березня. Таке словосполучення є оціночним й містить емоційний характер. Подане словосполучення не підкріплене фактами, адже жодного твердження про снігопад, що є сильнішим, ніж інші, немає. Крім того, в першому абзаці матеріалу вказується, що «опади загалом не очікуються», проте в заголовку вказали, що деякі області чекатиме «шалений снігопад». Аналізуючи цей матеріал, бачимо порушення такого журналістського стандарту, як достовірність. Також порушується стандарт про відокремлення фактів від коментарів, адже поняття підміняються емоціями та оціночними судженнями, які не ґрунтуються на перевірених даних.

У новині за 4 березня вжито судження «раптовий крововилив». Це словосполучення є необґрунтованим та нічим непідтвердженим, адже згодом у новині йдеться про те, що артист, в якого стався крововилив, до того довгий час хворів. Його захворювання могли призвести до крововиливу. Тобто це аж ніяк не було раптовим, як вказали журналісти редакції.

Новина, оприлюднена 6 березня, також порушує третій стандарт. «За думкою експертів, зміцненню гривні сприяв...». Такого словосполучення варто уникати, адже відбулося узагальнення експертів без будь-якої конкретики. Писати

це допускається лише тоді, коли працівник медіа дійсно опитав певну обізнану людину. Використання слова «експерт» без будь-якої конкретики також стосується новини, оприлюдненої 7 березня. Тут так звані “експерти” мали пояснити про позбавлення субсидії українців. Проте жодного конкретного знавця даної теми в основному тексті матеріалу не вказано, що є грубим порушенням. Загалом порушення, що стосується слова «експерти» на сайті «0352» трапляється доволі часто. До прикладу, наступна помилка присутня у новині про ріст долара, яку оприлюднили 8 березня. В заголовку вжито словосполучення «експерти роблять тривожний прогноз», проте конкретизації знавців немає. Також тут порушується третій журналістський стандарт, який стосується підміни новин емоціями. Використовувати слово «тривожний» недоцільно, адже це може занепокоїти читачів. Редакція вдається до такої помилки для маніпуляції читачами й для того, аби аудиторія перейшла на основний текст новини.

У новинні про скандал з працівником поліції редакція не дотрималася стандарту про баланс думок та точок зору. У конфліктних ситуаціях журналістам важливо подавати читачам обидві сторони. В конкретній новині цього немає, адже висвітлено лише позицію департаменту патрульної поліції, міської ради та обурених користувачів мережі. Проте тут немає пояснення від винуватця скандалу, а саме поліцейського Романа Пилипенка. Робити такі помилки неприпустимо.

Частою помилкою на тернопільському сайті є безпідставні узагальнення громадськості. До прикладу, в новині «усі песимістично налаштовані українці» [33] містить оціночне судження з невиправданим узагальненням. Журналіст не може стверджувати про настрій всіх мешканців України, адже підтверджених фактів цьому немає. Також варто утриматися від вживання словосполучення «здивував українців», оскільки це виключно суб’єктивне бачення журналіста й жодних опитувань редакцією щодо цієї теми не проводилось. Наступна новина з декількома порушеннями журналістських стандартів містить словосполучення «людей чекають неприємності» та «наближається шалена магнітна буря». Перше судження є оціночним та без підтверджених фактів. Журналіст не має права узагальнювати всіх. Також такий вислів може травмувати читачів. Наступне

словосполучення є емоційно забарвленим. У заголовку епітет «шалена» вжито для того, аби читач відкрив основний текст новини. Проте у новині немає ніяких фактів про те, що магнітна буря відрізнятиметься від попередніх своєю силою.

Аналогічна ситуація з новиною про курс долара. Словосполучення «долар приголомшить українців» є недоречним, оскільки працівник медіа не повинен узагальнювати всіх без будь-яких цьому підтверджень. Наступне порушення у цій новині стосується слів «вражаючий прогноз». Емоційно забарвлене слово вжито для заохочення читачів. Проте така маніпуляція заборонена відповідно до третього журналістського стандарту про відокремлення фактів від коментарів. Порушення у новині від 13 березня про магнітні бурі стосується знову ж таки узагальнення всіх українців. Словосполучення «магнітні бурі відчує кожен» вжито для розповсюдження новини читачами у соціальних мережах чи для привернення уваги. Також вживання схожих висловів пов'язано з психологією аудиторії. Використання такого словосполучення є некоректним, оскільки немає та не може бути жодних цьому підтверджень.

Отже, редакція тернопільського сайту «0352» найчастіше порушує журналістський стандарт про відокремлення фактів від коментарів. В проаналізованих нами новинах, зустрічаються помилки, що стосуються правдивості, а також балансу думок та точок зору. Відтак, майже 6% новин, що були оприлюднені з 1 по 15 березня 2023 року на сайті «0352», містять порушення професійних стандартів.

2.2 Помилки опрацювання авторського емоційного контенту в онлайн-виданні «Файне місто»

Дедалі частіше видання Тернополя для того, аби привернути увагу аудиторії вдаються до використання неупередженого емоційного контенту. Іноді яскраво забарвлені слова трапляються як в основному тексті новини, так і в заголовках. Також частою помилкою є вживання оціночних суджень, порушення балансу думок, неправдивий матеріал та інше. В онлайн-виданні «Файне місто» також присутні певні порушення професійних стандартів та журналістської етики.

Онлайн-видання «Файне місто» — це новинна компанія Тернополя. Редакція оприлюднює матеріали на різні теми: бізнес, економіка, інтерв'ю, кримінал, культура, освіта, політика, спорт, Україна і світ. Аби дослідити недотримання журналістської етики у виданні «Файне місто» ми обрали новини, оприлюднені редакцією протягом 01.04.2023-20.04.2023.

Найчастіше редакція сайту припускається порушень, що стосуються оціночних суджень. У заголовку новини, яка була оприлюднена 1 квітня 2023 року, присутнє словосполучення «цікаві екскурсії містом» [21]. Це судження є суб'єктивним, оскільки не всі погодяться з тим, що дана екскурсія їх зацікавила. Епітет в такому випадку використали для того, аби нав'язати читачам думку про те, що зазначена прогулянка містом аудиторії сподобається. В новинах не варто вживати схожих оціночних суджень й порушувати третій журналістський стандарт про відокремлення фактів від коментарів.

Новина про програми підтримки для родин Героїв містить також кілька оціночних суджень. В заголовку матеріалу присутнє словосполучення «унікальні програми», яке не підкріплене фактами, а лише думкою журналіста. В тексті новини йдеться про те, що такі програми передбачають соціальну, матеріальну та психологічну допомогу. Проте вони не є унікальними, адже схожих програм підтримки в Україні десятки. Також в тексті новини міститься речення: «Окрім того, діти загиблих Героїв мають цікаву пізнавальну програму» [31]. Журналісту не варто в схожих матеріалах подавати власну оцінку, як в даному прикладі. Редакція повинна була лише перерахувати, що входить в цю програму, але не вказувати, якою вона буде, адже це виключно суб'єктивна думка. До висновку читач повинен прийти самостійно, без нав'язаної думки журналіста.

Як відомо, у новинах журналіст повинен подавати лише фактичний матеріал, який не перевантажений емоційними словами чи словосполученнями. Проте матеріал про загибель військового на сайті «Файне місто» починається зі словосполучення «на жаль». Помилка не є критичною, проте зловживати цим не варто.

Наступне оціночне судження присутнє у заголовку новини про підготовку області до Великодня: «Місто на Тернопільщині креативно прикрасили до Великодня» [17]. У такому інформаційному жанрі, як новини, вживання епітетів та оціночних суджень повинне бути мінімальним. В даному прикладі слово «креативно» не варто було вживати, оскільки це особиста думка журналіста.

Такі ж помилки присутні в новині за 18 квітня. Інформпривід — для пенсіонерів оприлюднили графік занять на тиждень. Замість звичайного викладу інформації, журналіст видання вживає ряд епітетів: «цікаві», «душевні», «корисні» тощо. ЗМІ повинні утримуватися від великої кількості яскраво забарвлених слів в одному новинному матеріалі.

У новині, яку оприлюднили 11 квітня, про загибель 18-річного студента присутнє словосполучення «моторошна ДТП». Даний емоційний вислів може травмувати аудиторію. Вживання цього слова є порушенням третього журналістського стандарту про відокремлення фактів від коментарів. Така ж помилка присутня у кримінальній новині про ножове поранення чоловіка. Редакція видання «Файне місто» вирішила «посмакувати» подробицями трагедії, написавши заголовок, який може емоційно зашкодити читачам: «Чоловіка з порізаною ногою та пробитою артерією рятували у Тернополі» [32]. Така ж помилка є і в основному тексті цієї новини. Журналістам не варто деталізувати такі «криваві» новини. Крім порушень у тексті, редакція обрала жорстоке зображення ножа в крові, яке теж може травмувати вразливу аудиторію.

Третій журналістський стандарт не дотримано у новині про відключення води. Тут редакція видання «Файне місто» використала емоційне зображення kota. Така маніпуляція змушує аудиторію клацнути на фотографію, або ж на заголовок, перейшовши до основного тексту. Читачі чи глядачі потребують емоцій у новинній стрічці, проте працівники медіа повинні підходити до цього питання раціонально й не зловживати емоційним ілюструванням у матеріалах.

Вживання емоційної лексики доволі часто присутнє в новинах «Файного міста» про погодні умови. Відтак, у новині за 6 квітня до словосполучення «погіршення погоди» редакція додає слово «різке». Проте з першого дня місяця,

погода була з опадами, мінусовою температурою та вітрами. Отже, вживання цього слова було недоречним. Редакція зробила це, спотворивши нейтральний контекст матеріалу, для залучення більшої кількості читачів, аби ті переглянули основний текст новини.

У кримінальній новині за 4 квітня журналіст кілька разів, підозрюваного у злочині тернополянина, назвав «шахраєм». Підтверджених фактів тому, що громадянин скоїв порушення, немає, адже слідчі оголосили лише підозру. Працівники медіа не мають права самовільно обвинувачувати людину без підкріплених фактів чи без рішень суду. Аналогічне журналістське порушення стосується новини, що була оприлюднена 10 квітня. Чоловіка, який, ймовірно, причетний до списання коштів у жителя Гусятинщини, кілька разів у матеріалі назвали «шахраєм». Проте в тій же новині зазначено, що даний факт правоохоронці лише внесли в ЄРДР, а рішення суду на момент публікації матеріалу не було. Тому журналіст не мав права підозрюваному давати статус «шахрая».

Наступне порушення професійної етики журналіста знову присутнє у кримінальній новині аналізованого видання. Інститут масової інформації у рекомендаціях для журналістів вказав, аби новини про ДТП, смерті, злочини та ін. оприлюднювали лише тоді, коли вони несуть значущість для суспільства. Відтак, рерайт про неправдиве звернення громадянина Тернопільщини до поліції не несе жодної користі для читача, а редакція не дотрималася порад щодо зменшення емоційності в інформпросторі.

Недотримання стандарту журналістики про точність присутнє в новині, що була оприлюднена 19 квітня. Редакція в заголовку новини вказала, що неповнолітній хлопець на машині збив пенсіонерку. Сприймається так, наче дитина на справжній машині спричинила ДТП. Проте машина, на якій катався винуватець, була іграшковою. Редакція видання «Файне місто» зманіпулювали цим для того, аби залучити до перегляду новини більшу кількість читачів. Також у матеріалі дитину назвали «малим зловмисником», чого робити було не варто.

Журналіст не може знати того, чи навмисне спричинив пенсіонерці шкоди хлопець.

У конфліктній новині про церкву московського патріархату ми виявили порушення стандарту журналістики про баланс думок та точок зору, а також у матеріалі інформація є неточною. Перша помилка стосується того, що подали позицію лише протестувальників, проте іншої сторони конфлікту немає. Журналісту варто було зв'язатись з представником церкви УПЦ МП, або ж запитати думку людей, які підтримують даний патріархат. Того ж дня, 4 квітня, до мітингувальників вийшов секретар Тернопільської єпархії УПЦ Степан Балан, який також спілкувався й з присутніми журналістами. В новині вказано, що церква ніяк не відреагувала на протест. Проте ця інформація є не достовірною. Якщо на той момент представника видання «Файне місто» не було, у матеріалі варто було даний факт вказати.

Відтак, в період моніторингу було виявлено 15 новин із 21 порушенням журналістських стандартів. Більшість помилок, яких допускає редакція аналізованого нами видання, стосуються оціночних суджень, вживання емоційної лексики, недотримання нейтральності новин. Проте частина виявлених порушень, а саме 46% з всієї кількості помилок, що присутні в матеріалах, не є критичними.

2.3 Рекомендації щодо вдосконалення редакторського опрацювання оціночних суджень та емоційних висловів

Як згадувалося раніше, є безліч міжнародних та всеукраїнських професійних журналістських стандартів, яких працівники ЗМІ зобов'язані дотримуватися. Серед рекомендацій: Декларація принципів поведінки журналістів, шість професійних стандартів, настанови інституту масової інформації, поради з використання емоційної лексики комісії з журналістської етики тощо. Проте, всупереч великій кількості правил, що стосуються журналістських матеріалів, у ЗМІ все одно спостерігається безліч порушень. У проаналізованих нами виданнях, найчастіше помилки стосуються емоційності та оціночних суджень, саме тому рекомендації стосуються здебільшого цих аспектів.

1. Якщо журналіст розпочинає досліджувати тему, яка є резонансною та має попит у суспільстві, варто подавати нові погляди та факти. Через велику конкуренцію між виданнями вже недостатньо розповісти аудиторії відомі всім факти. Редакція повинна різними шляхами старатися відшукати та дізнатися детальну інформацію про подію, явище чи особу.

До прикладу, 19 квітня цього року над Києвом помітили яскравий спалах невідомого об'єкта. Десятки видань опублікували даний факт й почали вивчати деталі. Того ж дня частина сайтів у матеріалах, посилаючись на Юрія Ігната та інших експертів, пояснили, що це міг бути, ймовірно, метеор. Інтернет-видання Тернополя «0352» аж на наступний день оприлюднили ту ж інформацію без будь-яких додаткових фактів. Читачам така інформація була вже не актуальною, оскільки вже відома, а нового припущення про спалах редакція не подала. Саме тому варто не лише оперативно оприлюднювати «гарячі» теми, але й заохочувати читачів новими та перевіреними фактами. Приблизно в той самий час видання «Суспільне» вже опублікувало новину з власним коментарем експертки голови Державного космічного агентства Колесника, NASA, КМБА, космічного агентства та ще кількох інших експертів. Співставивши всі судження, дійшли висновку, що це був спалах, спричинений падінням метеорита з потоку Лірид. Порівнюючи дві новини про одне й теж явище, які оприлюднені в однаковий час, бачимо значну різницю між ними.

Отже, журналістам та цілим редакціям важливо відрізнитись від інших медіа й шукати унікальність у новинах, адже від цього залежить репутація та довіра.

2. Наступна рекомендація, яку журналісти мають дотримуватися, це уникати фактів, що можуть викликати страх чи тривогу. В таких матеріалах не потрібно використовувати емоційну лексику та давати власну оцінку. Потрібно звертати увагу на те, чи не зашкодить певний журналістський матеріал аудиторії. Така помилка трапляється дуже часто.

Матеріал про п'ятницю 13 видання «Файне місто» може неабияк стривожити читачів. Редакція вживає неприйнятні словосполучення: «можна

потрапити в біду», «втратити все», «проклятий день» тощо. По-перше, матеріал загалом не прийнятний для публікації, оскільки там немає жодного підтверженого факту чи посилання на будь-яке джерело. В новині присутнє лише узагальнене слово «експерти», проте без конкретики. По-друге, в матеріалі велика кількість оціночних суджень та емоційних словосполучень, які шкодять вразливій аудиторії.

У виданні «0352» порушення емоційної лексики присутні у новині про погоду. Тут редакція вказує, що буде тотальна гроза, а потоки води затоплять багато міст. Читаючи це, людина може отримати стрес. Журналістам сайту варто було лише зазначити про факт рясних опадів та подати температуру, але не гіперболізувати твердження. Також видання «0352» на головній ілюстрації демонструє машини, які до вікон у воді. Таке зображення також навіює страх читачам. Тут необхідно було використати більш доречне або абстрактне.

Нашкодить аудиторії й новина сайту «0352», що була оприлюднена 20 квітня, про сонячне затемнення. У матеріалі вжито неприйнятні словосполучення для професійної журналістики: «спричинить напругу», «маса небезпек», «шокувала», «жорстокість», «лихо». Найбільше помилок присутні у заголовку новини. Журналіст не повинен порушувати стандарти. Замість травмуючого заголовку варто було замінити його на інший, такий, який не зашкодить читачам, та буде більш доречний. До прикладу: 20 квітня українці побачать сонячне затемнення.

3. Для того, аби видання користувалося довірою серед суспільства, журналістам варто дотримуватися всіх професійних правил. Редакції не можна оприлюднювати суб'єктивну думку в аналітичних та публіцистичних жанрах, адже це буде розцінюватися як порушення. Оціночне судження можна використовувати лише тоді, якщо воно базується виключно на фактах. Також всі коментарі, думки та оціночні судження повинні бути відокремленими від фактів.

4. Всім працівникам медіа необхідно аналізувати матеріал з точки зору дотримання журналістських стандартів та Кодексу етики. Далеко не вся інформація, що трапляється в соцмережах, на сторінках міських рад, опублікована

відомими людьми тощо, варта уваги. Саме журналісти повинні відсіювати таку інформацію та контролювати інформпростір. Іноді навіть доречно для оприлюднення новина стає прикладом для інших, як робити не можна, оскільки іноді журналісти порушують одразу кілька професійних стандартів в одній новині.

У новині за 18 квітня про хибний виклик поліції, редакція видання «0352» написала заголовок, який категорично оприлюднювати було не можна: «На Тернопільщині чоловік так перебив на свята, що втратив пам'ять» [3]. По-перше, писати такі речі не етично. По-друге, заголовок не відповідає основному тексту новини. По-третє, немає підтвердження, що чоловік втратив пам'ять саме через алкогольне сп'яніння. Заголовок варто було дати більш нейтральний і такий, який відповідав би основному тексту. Наприклад: на Тернопільщині чоловік повідомив про викрадення автівки, яка стояла в його гаражі.

5. Необхідно блюрити зображення з місця ДТП, трагедій чи злочинів, а також не розповідати про деталі трагічних вбивств, самогубств чи схожих подій, які можуть емоційно ранили читачів чи глядачів.

У видання «0352» у новині про ДТП за 21 квітня опублікували велику кількість епітетів : «жахлива», «страшна», «потрощені». Крім того, в матеріалі використали фото з місця події, яке теж може завдати моральної шкоди вразливим читачам. Редакції потрібно було не вживати цих емоційних слів. Тобто не «жахлива ДТП», а «ДТП». Замість словосполучення «страшна аварія» — «аварія». А фото потрібно було замінити на абстрактне, аби воно не нашкодило аудиторії.

Фото понівечених автомобілів, розкиданих речей потерпілих та навіть фото потерпілих в момент аварії доволі часто публікує видання «Файне місто». Ця помилка присутня у новині про смертельну ДТП біля с. Шибалин, поблизу селища Мельниця-Подільська, а також в матеріалі за 31 березня цього року про потрійну ДТП. Помилкою є й використання фотографій, на яких зображене обличчя мертвої людини. Найчастіше це порушують у матеріалах про похорон героїв або визначних людей. Використовувати такі світлини не потрібно, оскільки це також може ранили чутливу аудиторію.

6. Журналістські матеріали повинні бути точними. Жодне видання не повинно подавати неправдиві факти або чутки, адже від цього залежить репутація ЗМІ та довіра до них. При неточній інформації, яка вже була опублікованою, редакція має робити все можливе, аби виправити помилку, в тому числі просити вибачення перед читачами чи глядачами.

7. Потрібно зменшити використання емоційно забарвлених слів (сенсація, неймовірно, жахливо, величезна) та подавати інформацію без оціночних суджень. Замість емоційних слів краще використовувати статистичні дані, але не вживати поряд з цифрами таких слів, як «аж», «лише», «тільки». Редакція видання «Файне місто» у заголовку матеріалу, що була оприлюднена 24 квітня, вживає слово «шокуюче» [1]. В такому випадку варто було написати назву новини без цього слова, оскільки воно є емоційним та вживати його в журналістиці не можна.

8. В журналістських матеріалах працівник медіа зобов'язаний подавати кілька точок зору. Особливо це правило стосується новин з конфліктними ситуаціями.

Відтак баланс думок відсутній у новині видання «0352», що була оприлюднена 20 квітня. Тернопільська облрада своїм рішенням закрила один із навчальних закладів міста. В матеріалі подано позицію людини, на чю честь назвали школу та працівниці закладу. Проте редакція не оприлюднила іншої сторони конфлікту, а саме пояснення такого рішення депутатів тернопільської обласної ради, або ж думку ініціатора даного рішення. Публікуючи даний матеріал, працівники медіа були зобов'язані бодай спробувати дізнатись позицію інших.

Отже, видання Тернополя мають доволі значну кількість порушень у своїх матеріалах. Здебільшого ці помилки стосуються використання оціночних суджень, емоційної лексики, точності та балансу думок. Проте якщо дотримуватися рекомендацій, онлайн-виданням вдасться завоювати довіру серед громадськості.

ВИСНОВКИ

Сучасна журналістика стрімко розвивається та змінюється. Та навіть попри всі нововведення, працівники ЗМІ повинні подавати новини для аудиторії за чіткими рекомендаціями та стандартами, не пишучи яскраво забарвлених слів чи оціночних суджень. В науці питання використання журналістами емоційної лексики розкривалося не глибоко й не часто. Оціночні судження, як порушення журналістських стандартів, досліджували близько десяти науковців.

Оціночне судження — це думка, оцінка чи висновок журналіста або будь-якого іншого експерта про певну ситуацію, подію, явище, особу чи групу людей, які оприлюднили в новинах або в інших журналістських матеріалах. Такі оціночні судження можуть бути позитивними, негативними або нейтральними. В окремих випадках журналісти вживають оціночні судження для того, щоб допомогти читачам зрозуміти певну ситуацію, висловити свою позицію чи дати рекомендації. Часто журналісти вживають яскраво забарвлені слова та суб'єктивне бачення для маніпулювання читачами, залучення більшої аудиторії.

Для українських медіа створено ряд журналістських правил. Такі стандарти регулюють професійну поведінку журналіста та редактора, а також містять правила, які стосуються різних аспектів даної професії. Проте найчастіше сайти, телеканали, газети України користуються шістьма стандартами журналістики, які сформовані на світових засобах масової інформації. Аналізуючи порушення професійної етики в тернопільських онлайн-виданнях, виявлено значну кількість помилок та недотримання загальноприйнятих правил журналістики.

Відтак, у матеріалах видання «0352» вжито ряд оціночних суджень та емоційної лексики: «зворушлива історія», «змушує стискатися серце», «жахливий снігопад», «шалений снігопад», «тривожний прогноз» та інше. Використання таких суджень є порушенням третього журналістського стандарту про відокремлення у матеріалах фактів від коментарів. Онлайн-видання також не дотримується балансу думок та точок зору. До прикладу, у новині про працівника поліції редакція подала думку кожного, але не винуватця конфлікту. Журналіст

повинен розуміти, що він несе відповідальність перед своєю аудиторією за ту інформацію, яка була оприлюдненою. Проте дедалі частіше цим нехтують.

Отже, в проаналізованих нами новинах майже 6% матеріалів, що були оприлюднені з 1 по 15 березня 2023 року на сайті «0352», містять порушення професійних стандартів журналістики.

Емоційно забарвлена лексика, суб'єктивні судження працівників ЗМІ та інші порушення загальноприйнятих стандартів містяться й у видання «Файне місто». У новинах, які були оприлюднені протягом перших двадцяти днів квітня, виявлено 15 матеріалів з порушеннями правил етики журналіста. Помилки: цікаві екскурсії, унікальні програми, креативна прикрасили, цікаві, душевні, корисні тощо. Редакція також часто використовує словосполучення, які можуть травмувати аудиторію: моторошна ДТП, чоловік з пробитою артерією тощо. Крім цього працівники даного медіа оприлюднюють фотографії з місць ДТП, вбивств, які можуть нашкодити вразливим людям. Відтак, в середньому 6,25% новин містять порушення загальноприйнятих рекомендацій. Але майже половина з виявлених помилок у видання «Файне місто» не є критичними.

Працівник ЗМІ повинен розуміти, що за всю опубліковану ним інформацію, він відповідатиме перед громадськістю. Аби не зіпсувати довіру читачів до себе та видання в цілому, варто слідувати рекомендаціям.

Відтак, використання емоційних слів та оціночних повинне бути мінімальним. Журналістам варто звертати увагу на статистичних даних та не подавати інформацію, що є неперевіреною. Якщо видання вже оприлюднило неправдиву інформацію, то варто виправити помилку та просити вибачення. Аби не втратити популярність серед аудиторії, редакціям варто уникати висловів чи фотографій, які можуть травмувати вразливу аудиторію. Ілюстрації з місць злочинів чи аварій потрібно блурити. В конфліктних ситуацій, працівник медіа повинен подавати кілька точок зору. Висвітлюючи резонансні теми, які є популярними серед громадськості, журналістам варто відрізнитися одне від одного та створювати власні творчі матеріали.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Бог дозволив путіну почати війну»: шокуюче зізнання вірянок Почаївської лаври. *ФАЙНЕ МІСТО ТЕРНОПІЛЬ*. URL: <https://fainemisto.tv/news/53917-bog-dozvolyv-putinu-pochaty-vijnu-shokuyuche-ziznannya-viryank-pochayivskoji-lavry-video> (дата звернення: 11.05.2023).
2. Бондаренко Д. «Виглядає, що Бог не чує молитов»: священник з Тернополя разом з блогерами реалізовує цікавий відеопроєкт, щоб допомогти людям здолати кризу. *0352.ua - Сайт міста Тернополя*. URL: <https://www.0352.ua/news/3555874/vigladae-so-bog-ne-cue-molitov-svasennik-z-ternopola-razom-z-blogerami-realizovue-cikavij-videoproekt-sob-pomogti-ludam-zdolati-kriзу> (дата звернення: 27.04.2023).
3. Бондаренко Д. На Тернопільщині чоловік так перепив на свята, що втратив пам'ять. *0352.ua - Сайт міста Тернополя*. URL: <https://www.0352.ua/news/3582300/na-ternopilsini-colovik-tak-perepiv-na-svata-so-vtrativ-pamat> (дата звернення: 02.05.2023).
4. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста : практ. посіб. Київ : ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с.
5. Емоційний медіакоктейль. *Листи до приятелів*. URL: <https://lysty.net.ua/emokokt/> (дата звернення: 19.12.2022).
6. Жадько В. О. Журналістика та основи редакторської майстерності : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 271 с.
7. Заява Комісії: журналісти не повинні зловживати правом на оціночні судження. *Комісія з журналістської етики*. URL: <https://cje.org.ua/statements/zayava-komisiyi-zhurnalisty-ne-povynni-zlovzhyvaty-pravom-na-ocinochni-sudzhennya/> (дата звернення: 23.11.2022).
8. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика : навч. посіб. / за ред. В. П. Мостовий. Київ : Вища шк., 2006. 231 с.
9. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика: навч. посіб. 2-ге вид., випр. Київ : Вища шк., 2007. 231 с.

10. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2005. 304 с.
11. Квіт С. М. Масові комунікації : підруч. Київ : Вид. дім «Києво-Могил. акад.», 2008. 206 с.
12. Квіт С. М. Масові комунікації : підруч. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «Києво-Могил. акад.», 2018. 352 с.
13. Когут Т. «Злапай мені літачок»: зворушлива історія фото українського пілота змушує стискатися серце. *0352.ua - Сайт міста Тернополя*. URL: <https://www.0352.ua/news/3561360/zlapaj-meni-litacok-zvorusliva-istoria-foto-ukrainskogo-pilota-zmusue-stiskatisa-serce-foto> (дата звернення: 30.04.2023).
14. Крейг Р. Інтернет-журналістика: робота журналіста і редактора у нових ЗМІ: навч. посіб. Київ : Вид. дім «Києво-Могил. акад.», 2007. 324 с.
15. Куляс П. П. Словник найпоширеніших помилок у ЗМІ з варіантами їх виправлення: посіб. Київ : ун-т «Україна», 2006. 193 с.
16. Людина в українському суспільстві в системі цінностей прав людини: сучасний вимір медіадіяльності : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 14-15 трав. 2021 р. Київ : Ін-т журналістики, 2021. 342 с.
17. Місто на Тернопільщині креативно прикрасили до Великодя. *ФАЙНЕ МІСТО* *ТЕРНОПІЛЬ*. URL: <https://fainemisto.tv/news/53620-misto-na-ternopilshhyni-kreatyvno-prykrasyly-do-velykodya-foto> (дата звернення: 01.05.2023).
18. Мойсеева О. Є. Оціночні судження суб'єкта як «одиниці аналізу» виявленої ним агресії. *Вісник Харківського національного університету*. Харків, 2010. № 902. С. 208-212. URL: <http://psychology.univer.kharkov.ua/download/vestnik/902.pdf>. (дата звернення: 13.11.2021).
19. Москаленко А. З. Теорія журналістики : навч. посіб. Київ : Експрес-об'ява, 1998. 336 с.
20. Новинна грамотність : посібник. / за ред.: Н. Лигачова, О. Довженко, Д. Дуцик, Д. Тарадай. Київ : Детектор медіа, 2018. 120 с.

21. Підземелля Тернополя та таємниці старого замку: людей запрошують на цікаві екскурсії містом. *ФАЙНЕ МІСТО ТЕРНОПІЛЬ*. URL: <https://fainemisto.tv/news/53082-pidzemellya-ternopolya-ta-tayemnydzi-starogo-zamku-lyudej-zapros Huyut-na-czikavi-ekskursiyi-mistom> (дата звернення: 30.04.2023).
22. Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння. Медіакритика. Львів : ПАІС, 2004. 312 с.
23. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 351 с.
24. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 03.02.2023).
25. Рекомендації для медіа щодо зниження емоційності новин. *Інститут масової інформації*. URL: <https://imi.org.ua/advice/rekomendatsiyi-dlya-media-shhodo-znyzhennya-emotsijnosti-povup-i32026> (дата звернення: 13.01.2023).
26. Рекомендації щодо дотримання принципів повноти й об'єктивності інформації. *Комісія з журналістської етики*. URL: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii/> (дата звернення: 03.01.2023).
27. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет. Київ : Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2008. 407 с.
28. Сучасний медіа-менеджмент в друкованих ЗМІ: шляхи роздержавлення української преси: навч. посіб. 2-ге вид., випр. та доп. / за ред. В. Іванова, Н. Ланге. Київ: ЦВП, АУП, 2008. 300 с.
29. Тема V: судження. *StudFiles*. URL: <https://studfile.net/preview/9182104/> (дата звернення: 13.01.2023).
30. Титко А. В. Оціночні судження як засіб маніпулювання в інформаційній сфері. *Формування національної правової системи України в контексті євроінтеграційних процесів* : зб. наук. праць, м. Київ, 21 квітня 2017 р. Київ, 2017. С. 4.

31. У Тернополі реалізують унікальні для України програми підтримки родин та дітей загиблих Героїв. *ФАЙНЕ МІСТО ТЕРНОПІЛЬ*. URL: <https://fainemisto.tv/news/53326-u-ternopoli-realizuyut-unikalni-dlya-ukrayiny-programy-pidtrymky-rodyn-ta-ditej-zagyblyh-geroyiv> (дата звернення: 01.05.2023).

32. Чоловіка з порізаною ногою та пробитою артерією рятували у Тернополі. *ФАЙНЕ МІСТО ТЕРНОПІЛЬ*. URL: <https://fainemisto.tv/news/53545-cholovika-z-porizanoyu-nogoyu-ta-probytoyu-arteriye-yu-ryatuvaly-u-ternopoli> (дата звернення: 02.05.2023).

33. Шевчук Г. «Долар раптово здивував українців, курс валют приголомшив багатьох»: експерти попередили, чого чекати в обмінниках вже скоро. *0352.ua - Сайт міста Тернополя*. URL: <https://www.0352.ua/news/3556893/dolar-raptovo-zdivuvav-ukrainciv-kurs-valut-prigolomsiv-bagatoh-eksperti-poperedili-cogo-cekati-v-obminnikah-vze-skoro> (дата звернення: 27.04.2023).

34. Шевчук Г. «Жахливий снігопад хлине на ці області України, крижаний дощ литиме тижнями»: синоптики про холод і березень. *0352.ua - Сайт міста Тернополя*. URL: <https://www.0352.ua/news/3556243/zahlivij-snigopad-hline-na-ci-oblasti-ukraini-krizanij-dos-litime-tiznami-sinoptiki-pro-holod-i-berezen> (дата звернення: 27.04.2023).

35. Шевчук Г. «Колектори потирають руки, в Україні загрозовано зростає кількість прострочених кредитів»: яка доля чекає на боржників в умовах війни. *0352.ua - Сайт міста Тернополя*. URL: <https://www.0352.ua/news/3563499/kolektori-potiraut-ruki-v-ukraini-zagrozlivo-zrosla-kilkist-prostrocenih-kreditiv-aka-dola-cekae-na-borznikiv-v-umovah-vijni> (дата звернення: 30.04.2023).

36. Шевчук Г. «Ніхто не готувався до такого, долар приголомшить українців»: оприлюднено вражаючий прогноз, чого чекати в обмінниках. *0352.ua - Сайт міста Тернополя*. URL: <https://www.0352.ua/news/3558862/nihto-ne-gotuvavsa-do-takogo-dolar-prigolomsit-u>

krainciv-opriludneno-vrazaucij-prognoz-cogo-cekati-v-obminnikah (дата звернення: 27.04.2023).

37. Як відрізнити справжні новини від брехні, маніпуляцій і напівправди. Інструкція. *Texty.org.ua* - статті та журналістика даних для людей - *Тексти.org.ua*. URL: https://texty.org.ua/articles/85998/Jak_vidriznaty_spravzhni_novyny_vid_brehni_manipulacij-85998/ (дата звернення: 03.03.2023).

ВІДГУК
наукового керівника
на дипломну роботу Чепіль Олени
«Оціночні судження в тернопільських онлайн-медіа
як проблема редакторського опрацювання елементів
авторського емоційного контенту»

Той факт, що студентка, яка навчається в межах галузі «журналістика», ще й працює журналістом, додає організаційно-творчого натхнення керівникові, є зрозумілим, адже якщо теоретично керівник підкутий сильніше, то в прикладному сенсі такий студент може дати керівникові як певні нові знання, так і імпульс до опанування нових прикладних соціально-комунікаційних технологій. Так і сталось з авторкою цього дослідження: я намагався координувати дії Олени Чепіль технологічними порадами, але набирався досвіду з організації конкретного авторського контент-аналізу — ще і з емоційністю контенту: оціночні судження є доволі неоднозначним елементом аналізу в комунікативістиці, але точно емоційно забарвленими. Гадаю, це абсолютно нормальне і природне явище за умов, коли студент працює «в полі».

Дипломна робота Олени Чепіль, як на мене, виконана у дусі створення наукових розвідок в річищі вимог до творчих робіт. Ба більше: авторка дослідження не обмежилась власним аналізом матеріалів тернопільських онлайн-медіа, в яких вона знайшла оціночні судження, але й сформулювала певні взірці-вимоги до подібного роду журналістських матеріалів та певних варіантів саме редакторської обробки в обрамленні етичних норм журналістської практики. Як на мене, – в цьому головна родзинка аналітично-творчої дипломної роботи студентки Олени Чепіль.

Робота гарна, виконана у відповідності до усіх формальних і неформальних вимог до оформлення розвідок аналітично-творчого характеру. Жодних організаційних чи психологічних проблем зі студенткою не було, адже я мав справу із професіоналкою у сфері журналістики.

Враховуючи вищенаведене, прошу екзаменаційну комісію оцінити дипломну роботу «Оціночні судження в тернопільських онлайн-медіа як проблема редакторського опрацювання елементів авторського емоційного контенту» студентки групи В-41 Чепіль Олени найвищим балом.

Науковий керівник –

Юрій Фінклер

Ім'я користувача:
Владислава Капітан

ID перевірки:
1015646539

Дата перевірки:
19.06.2023 15:12:28 MSK

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
29.06.2023 15:06:25 MSK

ID користувача:
100011655

Назва документа: **Чепіль Олена В-41**

Кількість сторінок: 33 Кількість слів: 8477 Кількість символів: 63734 Розмір файлу: 53.64 KB ID файлу: 1015292540

0.79% Схожість

Найбільша схожість: 0.18% з Інтернет-джерелом (<http://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5940/Grabchu..>)

0.78% Джерела з Інтернету 114 Сторінка 35

0.13% Джерела з Бібліотеки 3 Сторінка 35

4.35% Цитат

Цитати 13 Сторінка 36

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0.06% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0.06% Вилучення з Інтернету 25 Сторінка 37

Немає вилучених бібліотечних джерел